TOR 20 år

En återblick inför årsmötet av Oscar Lewrö.

Då Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund, TOR, i år kan fira 20-årsjubileum har det ansetts lämpligt med en återblick på förbundets 20-åriga verksamhet. Även om denna återblick av tidsnöd måste bliva mycket summarisk anser jag mig icke kunna underlåta att nämna något om de sammanslutningar av taxeringsnämndsordförande som fanns redan vid förbundets bildande då dessa egentligen utgöra grundstommen till förbundet. Den första föreningen av taxeringsnämndsordförande bildades redan 1932 och det var To i Stockholms län som började. Sedan växte nya föreningar fram i ytterligare några län så att det vid 1935 års slut fanns föreningar även i Malmöhus, Värmlands, Jämtlands och Norrbottens län. Dessa fem föreningar uppmanade i cirkulärskrivelse i december 1935 To i övriga län att sammansluta sig. Det var denna skrivelse som blev inledningen till att en förening för To för Västmanlands län kom till stånd. Denna bildades vid ett sammanträde på Västerås slott den 29 februari 1936 och blev alltså den sjätte i ordningen bland To föreningar i riket. Enligt stadgarna skulle föreningen, i likhet med de redan befintliga, ha till syfte att giva medlemmarna tillfälle att med varandra diskutera frågor angående taxeringsarbetet och vad därtill hörer samt att i övrigt tillvarataga medlemmarnas intressen i deras egenskap av taxeringsnämndsordförande. Föreningen arbetade vidare efter de uppdragna riktlinjerna och fick även ett och annat taxeringsspörsmål på remiss. Vi kom dock rätt snart fram till den uppfattningen att vi såsom enskilda föreningar, som arbetade var och en på sitt håll, icke skulle kunna uträtta så värst mycket. Här fordrades enligt vår mening en riksorganisation. Då vi ansåg att initiativet härtill borde komma från föreningen för Stockholms län, som var den först bildade, satte jag mig i förbindelse med denna förenings ordförande, ingenjör Wallin. Denne delade även vår uppfattning om behovet av en riksorganisation, men ansåg att vi borde vänta tills en förening för Stockholms stad kommit till stånd. Sedan rapport erhållits att en To förening bildats i Stockholms stad söktes kontakt med denna förening genom dess sekreterare advokat Matton-Sjöberg, vilken omedelbart anslöt sig till tanken på bildandet av en riksorganisation. Därmed äro vi framme vid Riksförbundets start.

På kallelse av ordföranden i Stockholms stads To-förening dr Al Vanner hölls sammanträde på restaurang Tre Remmare i Stockholm den 25 november 1939. Sedan de närvarande, ett femtontal representanter från skilda delar av landet, enats om bildandet av ett riksförbund för taxeringsnämndsordförandena i riket, antogs stadgar och valdes styrelse. I de antagna stadgarna uttalades att förbundet skulle utgöra en sammanslutning av länsföreningarna för taxeringsnämndsordförande och kronoombud, där dessa sistnämnda vore medlemmar av länsföreningarna.

Förbundets ändamål skulle vara att verka för enhetlig och rättvis taxering samt att vidtaga de åtgärder som kunde vara lämpliga för att nå detta mål. För-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:54:48

bundet skulle därjämte då så påfordrades stå till vederbörande myndighets förfogande för lämnande av upplysningar o dyl. Dessutom skulle förbundet bevaka medlemmarnas i länsföreningarna gemensamma intressen. Förbundets uppgift inriktades alltså från början på att verka för taxeringsfunktionärernas vidare utbildning och att vara ett organ, till vilket myndigheter och andra som hade med taxering att göra kunde hänvända sig med frågor och inhämtande av yttranden av skilda slag. Någon fackförening i egentlig mening var det däremot icke avsett att förbundet skulle vara, men den passus i stadgarna som talar om tillvaratagandet av medlemmarnas gemensamma intressen medförde givetvis att frågan om arvodena för taxeringsarbetet rätt snart kom att intaga en central punkt, vartill jag återkommer senare.

Till ledamöter av förbundets första styrelse valdes: dr Al Vanner, ordförande, ingenjör Sven Wallin v. ordförande, advokaten Matton-Sjöberg, sekreterare samt rådmannen Sven Lutteman och undertecknad, Lewrö.

En av styrelsens första uppgifter blev att verka för bildandet av länsföreningar, där sådana saknades. Föreningsbildandet gick även rätt raskt så att 1942 länsföreningar fanns i alla län utom i Göteborgs och Bohus län. Först 1950 bildades en förening i sistnämnda län och därmed blev den sista vita fläcken på föreningskartan utplånad. Därefter hade styrelsen att försöka hålla liv i de länsföreningar som visade tendenser att avsomna, vilket tyvärr inträffat i några fall. F. n. synes alla föreningar vara i funktion. En farlig tendens när det gäller en förenings fortvaro är att stadgeenliga årsmöten icke hållas varje år. Ett överhoppande av ett årsmöte medför lätt att man glömmer årsmötet även nästa år och då står man snart inför ett avsomnande.

Första verksamhetsåret hölls tre styrelsesammanträden. Inkomster saknades, varför styrelsens ledamöter själva fick bekosta resor och övriga utgifter för sammanträdena. Under detta år infordrades tvenne yttranden från finansdepartementet. Förbundets inflytande ökades dock år från år och alltflera frågor remitterades till förbundet för yttrande. Det torde från denna tid icke ha förekommit någon lagstiftnings- eller lagändringsfråga på taxeringsområdet som förbundet icke fått tillfälle att yttra sig över. Att redogöra för alla de frågor som förbundet fått för yttrande skulle föra allt för långt. I detta hänseende hänvisas den intresserade till årsberättelserna, vilka åtminstone sedan Skattenytts tillkomst varit införda i denna tidskrift.

Däremot skall jag försöka redogöra för de frågor, där förbundet ansett sig böra taga egna initiativ.

Redan under första verksamhetsåret utverkades genom styrelsen nedsättning för medlemmarna av prenumerationspriset på Svensk Skattetidning och Regeringsrättens årsbok. Sådan nedsättning erhölls sedan under flera år.

År 1941 hölls icke mindre än sex styrelsesammanträden, vilket vittnar om den snabba ökningen av de arbetsuppgifter och problem som styrelsen hade att taga befattning med. Förbundets inkomster uppgick nu till 286 kronor och styrelseledamöterna kunde så småningom få ersättning för bevistandet av styrelsesammanträdena med kr 5:— för sammanträdesdag och tredje klass resa till sammanträdesorten. (Ett luckrativt uppdrag).

En framställning från styrelsen om

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:54:48

tidigare utbetalnigar av arvodena för taxeringsarbetet tillmötesgicks i viss utsträckning. Den 17/2 1942 beslöt nämligen Kungl. Maj:t att ett förskott motsvarande ⅔ av föregående års arvode skulle utbetalas i juni så snart taxeringsarbetet för året avslutats.

Den 30 och 31 januari samt 1 februari 1942 hölls i förbundets regi en föreläsningskurs i olika för taxeringsarbetet viktiga ämnen. Kursen bevistades av 558 personer från skilda delar av landet och refererades i Svensk Skattetidning, som även lämnade visst ekonomiskt bidrag. För kursen hade utverkats statsbidrag uppgående till 10.053 kronor för resebidrag till 141 utom Stockholm bosatta medlemmar. För detta år utverkades även resebidrag till årsmötet för ett ombud från varje län. Dylikt resebidrag har därefter utgått varje år.

Bland de initiativ som förbundet under sin verksamhetstid tagit kan vidare nämnas.

Förslag om tillsättande av taxeringskonsulenter med uppdrag att lämna taxeringsnämnderna sakkunnigt biträde i taxeringsarbetet. Beslut härom meddelades i förordningen den 19/12 1943.

1943 föreslogs att omsättningsskattetaxeringen skulle överflyttas till länsstyrelserna. Omsättningsskatten försvann ju så småningom, men nu har vi den snart igen i form av allmän varuskatt och jag beklagar taxeringsnämnderna om de skall få hand om denna taxering på nytt.

Sedan det visat sig att den verksamhet som utövades av taxeringskonsulenterna icke fungerade så som förbundet tänkt sig ingavs 1945 en skrivelse till finansministern, vari föreslogs att en för hela riket gällande instruktion för taxeringskonsulenternas verksamhet måtte utfärdas, varvid även förslag till instruktion bifogades. Detta förslag vann dock icke förståelse bland länsstyrelserna varför frågan tyvärr föll. Hade vi redan då fått den förstärkning av sakkunniga biträden åt taxeringsnämnderna, som förbundet avsåg att konsulenterna skulle utgöra, hade troligen den reform av taxeringsorganisationen som genomfördes cirka 10 år senare kunnat anstå ännu några år.

1946 gjordes framställning om förhandlingsrätt för förbundet i syfte att få mera tyngd bakom förhandlingarna med Finansdepartementet i arvodesfrågan. Denna framställning avslogs emellertid, varom förbundet fick kännedom genom pressen. Något skriftligt svar på vår framställning erhölls däremot icke. Efter ytterligare utredning ansåg sig styrelsen icke böra förnya framställningen om förhandlingsrätt.

Framställning om vissa ändringar i gällande bestämmelser om fastighetstaxering innebärande att taxeringen i första instans skulle verkställas av *en* nämnd, d. v. s. avskaffande av beredningsnämnden gjordes 1948 och förnyades därefter före varje ny fastighetstaxeringsperiod dock utan att hittills leda till något resultat.

Förslag om sådan ändring av gällande bestämmelser att äkta makar, som ingått äktenskap under beskattningsårets första hälft, icke skulle samtaxeras avgavs 1948 och förnyades följande år då förslaget även vann nådigt bifall.

1948 beslöt årsmötet att val av styrelse och funktionärer skulle förberedas av en valdelegation som skulle sammansättas så att en tredjedel av ombuden för länsföreningarna alternerande ingår i valberedningen. Länsföreningarna skulle alltså bliva representerade i valberedningen vart

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:54:48

tredje år. Detta år upprättades även en ny à-prislista att läggas till grund för arvodesberäkningen, vilken lista överlämnades till Finansdepartementet med anhållan om godkännande.

Föreläsningskurser avseende fastighetstaxeringen har hållits dels 1944 med finansminister Wigfors såsom inledningstalare, dels 1951 med finansminister Sköld såsom inledare och dels 1956 med finansminister Sträng som inledare. För kurserna har riksförbundet svarat men resebidrag har av staten anvisats för ett antal beredningS- och taxeringsnämndsordförande från varje län. Kurserna 1951 och 1956 har gått i Riksskattenämndens regi med nämndens ordförande generaldirektören Rolf Dahlgren såsom ledare. Kurserna har varit talrikt besökta och hållna föredrag och gjorda diskussionsinlägg publicerade: 1944 års kurs i Svensk Skattetidning samt kurserna 1951 och 1956 i Skattenytt.

Den först valda styrelsen fungerade oförändrad till verksamhetsåret 1942—1943 då kamrer Axel Bendrik invaldes efter avlidne vice ordföranden Sven Wallin. Samtidigt utsågs undertecknad till vice ordförande. 1943 invaldes kamrer Leif Brunes såsom sekreterare och kassör efter advokat Matton-Sjöberg, som avgick på grund av hälsoskäl. Förbundet hade sedan oförändrad styrelse fram till årsmötet 1949, då den beslutade valberedningen trädde i funktion. Sedan styrelseledamöterna Lutteman och Brunes undanbett sig återval omvaldes till styrelseledamöter herrar Vanner, Lewrö och Bendrik samt nyvaldes riksdagsman Rudolf Anderberg och taxeringsinspektör Torsten Lanner. Vid styrelsevalet 1950 avsade sig undertecknad återval och valdes i stället taxeringsinspektören Sven Willners. Vid styrelsevalet 1950 skedde omval över hela linjen. Styrelsevalet 1952 föregicks av en diskussion i arvodesfrågan, vilken blev synnerligen hetsig. Styrelsevalet gick även i förvirringens tecken. Det av valdelegationen upprättade förslaget återremitterades men icke heller det nya förslaget accepterades helt av årsmötet. Efter diskussion lyckades man emellertid komma fram till en kompromiss så att herr Bendrik återvaldes och blev den nya styrelsens ordförande. Övriga styrelseledamöter blev byråchefen Nils Källström, v. ordf., taxeringsinspektören T. Lanner, häradsskrivaren Alfr. Lindersson och kronokamreraren E. Winnermark. Från och med denna tidpunkt valdes nuvarande sekreteraren Gustaf Åhström och kassören Erik Eriksson till adjungerade ledamöter av styrelsen i egenskap av sekreterare resp. kassör. Vid årsmötet 1953 invaldes herr Axel Karlsson såsom ledamot av styrelsen efter T. Lanner, som avsagt sig återval. Styreslen i övrigt oförändrad sammansättning. 1955 blev kanslirådet Gunnar Wejle v. ordförande och styrelseledamot efter byråchefen Nils Källström, som avlidit. Styrelsen har därefter haft oförändrad sammansättning.

Som jag tidigare nämnt kom ersättningsfrågan för taxeringsarbetet att intaga en allt mer central punkt. Skriftliga framställningar och uppvaktningar skedde praktiskt taget varje år och ibland flera gånger om året, men utan att medföra nöjaktiga resultat. Även i riksdagen var frågan uppe på styrelsens tillskyndan. Styrelsen fick understundom vid årsmötena utstå hårda perser. På därom från nio länsföreningar gjord framställning hölls den 24 april 1948 ett extra årsmöte för behandling av ar-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:54:48

vodesfrågan. Efter en ingående diskussion, beslöts tillsätta en kommitté för vidare bearbetning av denna fråga. Till ledamöter av kommittén valdes häradsskrivarna Bronell i Karlstad och Lindersson i Karlskrona samt taxeringsinspektören Trenius i Västerås. Såsom representanter för styrelsen utsågos herr Bendrik och undertecknad. Kommittén utarbetade ett slutgiltigt förslag till à-prislisa som med utförlig motivering överlämnades till finansministern vid uppvaktning den 15 juni 1948. Resultatet av denna aktion blev ganska bra jämfört med tidigare år. Missnöjet och uppvaktningarna fortsatte emellertid. Kulmen nåddes vid ett extra sammanträde i mars 1953. Borgmästare Kant från Uppsala göt dock olja på vågorna genom en elegant och måttfull turnering av inledningsanförandet. Man erinrar sig med tillfredsställelse det fina och försynta sätt som alltid präglade borgmästare Kants framträdande och hans förmåga att dämpa ned och verka utjämnande i stridsfrågorna. Vid årsmötet 1952 hade den nya styrelsen fått i uppdrag att till finansministern framföra krav på en avsevärd förbättring av taxeringsarvodena såväl rektroaktivt för år 1952 som för kommande år. Därest detta krav icke bleve tillgodosett vore flertalet medlemmar i länsföreningarna beredda att icke åtaga sig förnyat taxeringsuppdrag. Det var för att ge ytterligare eftertryck åt detta krav som extramötet hölls 1953. Detta strejkhot, om det nu kan kallas så, tycks ha haft en viss verkan och en avsevärd förbättring av arvodena uppnåddes och har dessa sedan undan för undan ytterligare förstärkts. Styrelsen har visserligen varje år fått en påstötning om att tillvarataga medlemmarnas intressen i arvodesfrågan men senare årsmöten har förlöpt mera i fridens tecken.

För en fackorganisation som vår spelar förekomsten av en facktidskrift en icke oväsentlig roll. Från början hade vi tillgång till Svensk Skattetidning, som utkom med sin första årgång 1934 och redan från början ställde sig till TOR:s förfogande såsom delvis dess organ. Rabatt på prenumerationsavgiften beviljades även taxeringsnämndernas ordförande. Tidskriften medverkade också vid de föreläsningskurser som höllos 1942 och 1944 samt publicerade vid kurserna hållna föredrag och gjorda diskussionsinlägg.

1945 erbjöds styrelsen samarbete för utgivandet av ett fackorgan för TOR. Initiativtagaren fordrade inga ekonomiska utfästelser från TOR:s sida. Den enda fordran som ställdes var att tidskriften skulle få betecknas såsom officiellt organ för Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund. Tidskriftens namn skulle bli "Taxeringsnämnden" och kostnadsfritt tillhandahållas samtliga taxeringsnämndsordförande. Erbjudandet verkade onekligen generöst och accepterades av styrelsen. När tidskriften fr. o. m. 1946 började utkomma befanns det emellertid att det gällde ett stort upplagt annonsorgan, som efterhand kom att innehålla hälften annonser och hälften text. Detta väckte självfallet opposition och Näringslivets granskningsnämnd fann sig t. o. m. föranlåten att fästa Finansdepartementets uppmärksamhet på frågan. Underhandlingar inleddes och utgivaren lovade att minska på annonserna och att endast s. k. riksannonser skulle inflyta i tidskriften. 1949 uppsades även avtalet om fri prenumeration för våra medlemmar, som nu skulle betala kr. 10:— för år. Från Finansdepartementet utlovades ett bidrag

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:54:48

av kr. 5:— per medlem, som prenumererade på tidskriften, under förutsättning att annonsstocken avsevärt nedbringades. Annonseringen fortsatte dock och förorsakade ständiga slitningar mellan utgivaren och styrelsen. Vid årsmötet 1949 lovade jag därför att till ett kommande år undersöka möjligheten att utgiva ett förbundsorgan i egen regi. Till årsmötet 1950 hade kostnadsberäkningar införskaffats och ett förslag till utgifts- och inkomststat förelades styrelsen. En viss tveksamhet om förslagets ekonomiska konsekvenser gjorde sig dock gällande och frågan hänsköts till årsmötet. Sedan förslag framförts att försök skulle göras att få till stånd en tidskriftsfond genom bidrag från föreningsmedlemmarna beslöt årsmötet efter votering att denna fråga skulle närmare undersökas samt att, om de framlagda kalkylerna ansåges hållbara, från och med 1951 starta en egen tidskrift. För detta ändamål tillsattes en kommitté bestånde av undertecknad, sammankallande, samt herrar Lanner och Rosander. Kommittén satte omedelbart igång sitt arbete och sedan en garantifond på cirka 15.000 kr. tecknats samt övriga förarbeten slutförts kunde utgivningen av en egen tidskrift med namnet Skattenytt igångsättas. Vid förarbetena gjordes värdefulla insatser av mina båda kommittékamrater, till vilka jag nu vill framföra mitt varma tack. Företaget lyckades över förväntan bra med cirka 5.000 prenumeranter första året och några kronors överskott. Sedan har upplagan stadigt stigit så att tidskriften för närvarande tryckes i cirka 16.000 ex. Men så har också mycket arbete nedlagts på reklam och prenumerationsanskaffning.

När vi startade tidskriften fick vi även övertaga det till "Taxeringsnämnden" utgående statsbidraget för nedsättning av prenumerationsavgiften för medlemmarna.

Staten har sedan fått en viss kompensation för statsbidraget till medlemmarnas avgifter genom att Skattenytt åtagit sig att trycka och distribuera Riksskattenämndens meddelanden utan kostnad för nämnden.

Att Skattenytt haft en viss betydelse för förbundet och länsföreningarnas ekonomi lärer icke kunna bestridas. Bidragen till tidskriftsfonden har som bekant för länge sedan kunnat återbetalas.

Såsom fackredaktör för tidskriften inträdde redan från början fil. lic. Al Vanner. Det blev dock rätt snart klart att en förstärkning av redaktionen vore nödvändig om förbundet genom tidskriften skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra den pedagogiska verksamhet på beskattningsrättens område som förbundet redan från början varit inställd på. Under 1952 träffades därför avtal med sedermera docenten Dag Helmers om fast medarbetarskap i tidskriften. Att docent Helmers varit till ovärderlig nytta för tidskriften och dess utveckling vill jag här särskilt betona. Att vi lyckats få en standard på tidskriften som motsvarar de högst ställda anspråk vittnar de tacksamhetsskrivelser som tid efter annan inkomma till tidskriftens expedition. Jag begagnar därför tillfället att till de båda fackredaktörerna ävensom till övriga som medverkat i tidskriften få framföra ett varmt tack därför. Jag begagnar även tillfället att till styrelsen framföra mitt tack för gott samarbete under den tid jag haft nöjet att sköta Skattenytts dirigering och ekonomi.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:54:48